

به نام یزدان پاک

همه سوال های

دکترای تخصصی (Ph.D)

تاریخ ایران بعد از اسلام

(جلد ۴)

۱۳۹۸-۱۳۹۹

تالیف و تدوین

گروه مولفین پردازش

سرشناسه	: گروه مولفین پردازش
عنوان و پدیدآور	: همه سوال‌های دکترای تخصصی تاریخ ایران بعد از اسلام (جلد ۴) / تالیف و تدوین: گروه مولفین پردازش
مشخصات نشر	: تهران: پردازش، ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری	: ۱۴۸ ص
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۲۳۳-۹۳۳-۱
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: تاریخ ایران دانشگاه‌ها و مدارس عالی -- ایران -- آزمون‌ها
موضوع	: تاریخ ایران -- آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)
موضوع	: آزمون دوره‌های تحصیلات تکمیلی -- ایران
رده‌بندی کنگره	: LB۲۳۵۳/۲۳۷۶۸۵ ۱۴۰۳
رده‌بندی دیویی	: ۳۷۸/۱۶۶۴
شماره کتابخانه ملی	: ۶۷۸۶۳۶۵

حق چاپ محفوظ و متعلق به ناشر است.

همه سوال‌های دکترای تخصصی تاریخ ایران بعد از اسلام (جلد ۴) . ۱۳۹۸-۱۳۹۹

تالیف و تدوین	: گروه مولفین پردازش
ناشر	: پردازش
چاپ اول	: ۱۴۰۳
تعداد	: ۱۰۰
حروفچینی	: پردازش
لیتوگرافی	: پردازش
چاپ و صحافی	: پردازش
قیمت	: ۴۰۰۰۰۰ تومان

نشر پردازش

تهران: میدان انقلاب، خیابان فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری، روبه‌روی اداره پست،

پلاک ۱۳۲ و ۱۳۰ ساختمان پردازش

تلفن: ۶۶۹۷۵۵۶۶ (خط ۱۰۰) دورنگار: ۶۶۴۰۷۴۰۸

www.Pardazesh.org

سایت برتر کشور در چهارمین و پنجمین همایش ملی تجارت الکترونیک

مباحث نظری و روش تحقیق و منبع‌شناسی تاریخ ایران

۴۳۱. کدام منبع به رغم نگارش در عصر تیموری رویکرد انتقادی به عملکرد تیمور و تیموریان دارد؟
(۱) ظفرنامه از نظام‌الدین شامی
(۲) مجمل فصیحی از فصیح خوافی
(۳) ظفرنامه تیموری از شرف‌الدین علی یزدی
(۴) عجایب المقدور فی نوائب تیمور از ابن عربشاه
۴۳۲. کتاب «آغاز و انجام تاریخ»، از کدام صاحب نظر است؟
(۱) فرانسویس فوکویاما
(۲) کارل یاسپرس
(۳) دانیل لیتل
(۴) بریان فی
۴۳۳. اثر «معنا در تاریخ»، از کیست؟
(۱) کارل لوویت
(۲) کارل اشمیت
(۳) اریک فوگلین
(۴) انکر اسمیت
۴۳۴. نظریه ساختاربندی، از سوی کدام اندیشمند ارائه شده است؟
(۱) ویلفردو پارتو
(۲) روبرت میخلز
(۳) آنتونی گیدنز
(۴) تالکوت پارسونز
۴۳۵. در کدام مکتب رسیدن به «کنه امر واقع» در مطالعات تاریخی، غیرممکن و ممتنع است؟
(۱) وین
(۲) فرانکفورت
(۳) رمانتیسیم
(۴) پوزیتیویسم
۴۳۶. کتاب «ساختن تاریخ»، از کیست؟
(۱) مایک رازن
(۲) کریس هارمن
(۳) آنتونی گیدنز
(۴) الکس کالینیکوس
۴۳۷. با توجه به مندرجات کتاب «انحطاط مغرب زمین»، اسپنگلر را می‌توان از منتقدان کدام فرضیه دانست؟
(۱) خطی
(۲) تکامل
(۳) دوری
(۴) گذشته‌گرایی
۴۳۸. کدام مورد در خصوص «تبیین کارکردی»، درست است؟
(۱) تبیینی قانون‌مند و تعمیمی با مدل فراگیر از پدیده‌ها ارائه می‌دهد.
(۲) علل و عوامل یک پدیده را مورد توجه قرار می‌دهد.
(۳) رابطه میان بخش‌ها و کل‌ها را تبیین می‌کند.
(۴) پدیده‌ها را براساس پیامدها تبیین می‌کند.
۴۳۹. نظریه توین‌بی درباره حرکت تاریخ را می‌توان در کدام جریان اندیشه‌ای قرار داد؟
(۱) خطی دینی
(۲) دوری مدرن
(۳) دوری قدیم
(۴) خطی غیردینی
۴۴۰. نظریه «محروریت نسبی» در تحلیل انقلاب‌ها و جنبش‌های اجتماعی از کیست؟
(۱) ساموئل هانتینگتون
(۲) چارلز تیلی
(۳) بیتریم سوروکیان
(۴) رابرت گر
۴۴۱. واضع نظریه بحران کدام اندیشمند است و در چه اثری آن را تبیین نموده است؟
(۱) کرافورد پرومکفرسون - زندگی و زمانه دموکراسی لیبرال
(۲) ادموند هوسرل - درآمدی بر پژوهش‌های منطقی
(۳) توماس اسپریگنز - فهم نظریه‌های سیاسی
(۴) کوئنتین اسکینر - بینش‌های علم سیاست
۴۴۲. کدام یک از فلاسفه تاریخ در خصوص هدف و مقصد غایی نوع بشر، بیشتر به سوالات شبه مذهبی توجه نشان داده است؟
(۱) توین‌بی
(۲) منتسکیو
(۳) مارکس
(۴) کالینگورد
۴۴۳. در کدام کتاب تاریخ‌نگارانه که بعد از سقوط صفویه نوشته شده جانب‌داری از صفویه و گرایش‌های ضد نادری دیده می‌شود؟
(۱) تاریخ گیتی‌گشا - موسوی نامی
(۲) مجمع‌التواریخ - میرزا محمد خلیل مرعشی
(۳) گلشن مراد - ابوالحسن غفاری کاشانی
(۴) مجمل‌التواریخ - ابو الحسن بن محمد امین گلستانه
۴۴۴. کدام مورد در اندیشه و تفکر پست مدرن‌ها قرار نمی‌گیرد؟
(۱) علائق و ارزش‌های مورخ در تاریخ نگاری او تأثیر می‌گذارد.
(۲) عینیت تاریخی قابل دستیابی و امکان‌پذیر است.
(۳) عینیت و بی‌طرفی وهم و خیال است.
(۴) معرفت تاریخی امری است ممتنع.
۴۴۵. کدام مورد در خصوص «عنبه الکتبه»، درست است؟
(۱) شامل مکاتبات و مراسلات درباره خلافت عباسی با آل‌بویه است.
(۲) دربرگیرنده مجموعه مراسلات دیوانی مربوط به خوارزمشاهیان است.
(۳) منشآت و مکتوبات اداری مربوط به دیوان سلطان سنجر سلجوقی است.
(۴) مجموعه دستورالعمل‌های نوشته شده برای دیوانیان و درباریان سلطان محمود غزنوی است.
۴۴۶. پایه‌گذار «تاریخ روان‌شناختی» که برای اولین بار روان‌شناسی را در پژوهش تاریخی به کار گرفت، که بود؟
(۱) لوسین فور
(۲) مارک بلوخ
(۳) فرناند برودل
(۴) ادوارد پالمر تامپسون

۴۴۷. کدام مورخ توجه ویژه‌ای به عکس و فیلم به مثابه سند تاریخی دارد؟
 (۱) تئودور ویلیام دوری (۲) ناتالی زمون دیویس (۳) ژان فرواسار (۴) مارک فرو
۴۴۸. کدام مورد در خصوص تحول اجتماعی، درست است؟
 (۱) موجب تغییرات ساختاری می‌شود. (۲) موجب تغییرات تعادلی می‌شود.
 (۳) در کوتاه مدت رخ می‌دهد. (۴) همان تغییر اجتماعی است.
۴۴۹. دو کانون اصلی جریان تاریخ‌نویسی در دوره تکوین با دوران نخستین تاریخ‌نویسی در عصر صفوی، کدام است؟
 (۱) تبریز و هرات (۲) قزوین و اردبیل (۳) هرات و قزوین (۴) تبریز و اصفهان
۴۵۰. کدام مورد براساس نظریه کثرت‌گرایی روش‌شناختی، درست است؟
 (۱) روش‌های علوم طبیعی مبنای پژوهش در علوم اجتماعی هستند.
 (۲) استفاده از همه روش‌های علوم طبیعی برای علوم اجتماعی مفید و راه‌گشا است.
 (۳) مسئله‌های اجتماعی فقط با روش‌های خاص علوم اجتماعی می‌توانند تحلیل شوند.
 (۴) استفاده از روش‌های مختلف علوم طبیعی در علوم اجتماعی و برعکس علوم اجتماعی در علوم طبیعی به اقتضای موضوع پژوهش مجاز است.

۴۳۱. گزینه ۴)

تشریح کامل و جامع گزینه ۴:

- **ابن عربشاه و رویکرد انتقادی:** ابن عربشاه، مورخ و نویسنده عرب، معاصر تیمور بوده و به دلیل مخالفت با برخی سیاست‌ها و اقدامات تیمور، رویکردی انتقادی نسبت به او داشته است.
 - **عجایب المقدور:** این کتاب، اثری تاریخی-ادبی است که در آن ابن عربشاه به شرح وقایع دوران تیموری و انتقاد از بسیاری از اعمال او می‌پردازد. او در این کتاب، بر جنایات و کشتارهای بی‌رحمانه تیمور تأکید کرده و او را به شدت مورد انتقاد قرار داده است.
 - **دلیل انتخاب این گزینه:** کتاب عجایب المقدور، به دلیل رویکرد صریح و انتقادی نویسنده‌اش نسبت به تیمور، به عنوان یکی از مهم‌ترین منابع برای مطالعه جنبه تاریک حکومت تیموریان شناخته می‌شود. ابن عربشاه در این کتاب، نه تنها به توصیف وقایع می‌پردازد، بلکه به تحلیل و ارزیابی آن‌ها نیز می‌پردازد و به همین دلیل، دیدگاه‌های او بسیار ارزشمند است.
- تحلیل و نقد گزینه صحیح**
- **اهمیت رویکرد انتقادی:** رویکرد انتقادی ابن عربشاه، به این کتاب ارزش تاریخی ویژه‌ای بخشیده است. زیرا در بسیاری از منابع تاریخی، به ویژه منابعی که به سفارش حاکمان نوشته شده‌اند، تمایل به اغراق در فضایل حاکم و کتمان معایب او وجود دارد.
 - **منبعی برای مطالعه تاریخ اجتماعی:** عجایب المقدور، علاوه بر جنبه تاریخی، به عنوان یک منبع مهم برای مطالعه تاریخ اجتماعی دوران تیموری نیز محسوب می‌شود. زیرا ابن عربشاه در این کتاب، به تأثیر جنگ‌ها و سیاست‌های تیمور بر زندگی مردم عادی نیز پرداخته است.
 - **محدودیت‌های منبع:** با وجود همه مزایای این کتاب، باید توجه داشت که عجایب المقدور نیز مانند هر منبع تاریخی دیگری، دارای محدودیت‌هایی است. به عنوان مثال، ممکن است برخی از روایت‌های ابن عربشاه، تحت تأثیر تعصبات شخصی او قرار گرفته باشد.

دلایل نادرستی سه گزینه دیگر

۱. **ظفرنامه از نظام‌الدین شامی:** این کتاب، به سفارش تیمور نوشته شده است و به همین دلیل، رویکردی جانبدارانه و تمجیدآمیز نسبت به تیمور دارد.
۲. **مجمل فصیحی از فصیح خوافی:** این کتاب، اگرچه در عصر تیموری نوشته شده است، اما بیشتر به تاریخ عمومی ایران می‌پردازد و کمتر به وقایع دوران تیمور اختصاص دارد.
۳. **ظفرنامه تیموری از شرف‌الدین علی یزدی:** این کتاب نیز مانند ظفرنامه نظام‌الدین شامی، به سفارش تیمور نوشته شده است و رویکردی تمجیدآمیز نسبت به او دارد.

نکات کلیدی

- **اهمیت منابع تاریخی:** منابع تاریخی، ابزار اصلی برای مطالعه گذشته هستند و انتخاب منبع مناسب، برای رسیدن به نتایج دقیق و قابل اعتماد، بسیار مهم است.
- **رویکرد نویسنده:** رویکرد نویسنده به موضوع مورد مطالعه، می‌تواند بر محتوا و جهت‌گیری اثر تأثیرگذار باشد.
- **منابع اولیه و ثانویه:** منابع اولیه، مستندات هستند که مستقیماً از دوره مورد مطالعه به دست آمده‌اند و منابع ثانویه، تفسیرها و تحلیل‌های محققان در مورد منابع اولیه هستند.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در پاسخ به سوال مطرح شده، گزینه ۴ (عجایب المقدور فی نوائب تیمور از ابن عربشاه) به دلیل رویکرد انتقادی نویسنده و ارائه تصویری متفاوت از حکومت تیموری، به عنوان بهترین پاسخ انتخاب شده است. سایر گزینه‌ها، به دلیل رویکرد جانبدارانه یا عدم تمرکز بر دوران تیمور، نمی‌توانند به عنوان منبعی معتبر برای مطالعه جنبه‌های منفی حکومت تیموری مورد استفاده قرار گیرند.

۴۳۲. گزینه ۲)

تشریح کامل و جامع گزینه ۲:

- **کارل یاسپرس و فلسفه تاریخ:** کارل یاسپرس، فیلسوف آلمانی، در آثار خود به بررسی ماهیت تاریخ و تحولات بشری پرداخته است. او به دنبال یافتن الگوهای کلی در جریان تاریخ بوده و تلاش کرده تا به پرسش‌هایی مانند "آغاز و انجام تاریخ" پاسخ دهد.
- **کتاب آغاز و انجام تاریخ:** این کتاب، یکی از آثار مهم یاسپرس است که در آن، او به بررسی دوره‌های مختلف تاریخی و رویدادهای مهمی که بر سرنوشت بشریت تأثیرگذار بوده‌اند، می‌پردازد. یاسپرس در این کتاب، به دنبال یافتن نقاط عطف در تاریخ و شناسایی دوره‌هایی است که در آن‌ها تحولات بنیادینی در اندیشه و فرهنگ بشر رخ داده است.

دلیل انتخاب گزینه صحیح

- **موضوع کتاب:** عنوان کتاب "آغاز و انجام تاریخ" به روشنی نشان می‌دهد که موضوع اصلی این کتاب، بررسی کلی تاریخ بشریت و تلاش برای یافتن آغاز و پایان آن است. این موضوع، کاملاً با حوزه مطالعاتی کارل یاسپرس همخوانی دارد.

- **نگرش فلسفی:** یاسپرس، با نگرشی فلسفی به تاریخ می‌پردازد و به دنبال کشف معنا و هدف در جریان تحولات تاریخی است. این رویکرد، در کتاب آغاز و انجام تاریخ به وضوح دیده می‌شود.
- **تأثیرگذاری کتاب:** این کتاب، از زمان انتشار تاکنون، تأثیر قابل توجهی بر مطالعات تاریخی و فلسفی داشته است و به عنوان یکی از آثار کلاسیک در این حوزه شناخته می‌شود.
- **دلایل نادرستی سه گزینه دیگر**

۱. **فرانسیس فوکویاما:** فوکویاما، بیشتر به حوزه فلسفه سیاسی و مطالعات آینده‌نگری معروف است و کتاب‌های او بیشتر به مسائل معاصر و تحولات سیاسی جهان می‌پردازند.
۲. **دانیل لیتل:** لیتل، یک مورخ و نویسنده آمریکایی است که آثار او بیشتر به تاریخ معاصر آمریکا و روابط بین‌الملل اختصاص دارد.
۳. **برایان فی:** این گزینه، ظاهراً یک نام ساختگی است و به هیچ شخصیت علمی یا تاریخی شناخته شده‌ای اشاره ندارد.

نکات کلیدی

- **فلسفه تاریخ:** فلسفه تاریخ، شاخه‌ای از فلسفه است که به مطالعه ماهیت تاریخ، روش‌های مطالعه آن و چالش‌های موجود در این حوزه می‌پردازد.
- **نقاط عطف تاریخی:** نقاط عطف تاریخی، رویدادهایی هستند که در آن‌ها تحولات بنیادینی در اندیشه، فرهنگ یا ساختار اجتماعی بشر رخ می‌دهد.
- **آثار کلاسیک:** آثار کلاسیک، آثاری هستند که به دلیل عمق اندیشه، نوآوری و تأثیرگذاری طولانی‌مدت، به عنوان منابع مهم و مرجع در یک حوزه خاص شناخته می‌شوند.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در پاسخ به سوال مطرح شده، گزینه ۲ (کارل یاسپرس) به عنوان نویسنده کتاب "آغاز و انجام تاریخ" انتخاب شده است. این انتخاب بر اساس تطابق موضوع کتاب با حوزه مطالعاتی یاسپرس، نگرش فلسفی او به تاریخ و تأثیرگذاری این کتاب بر مطالعات تاریخی و فلسفی صورت گرفته است. سایر گزینه‌ها، به دلایل مختلفی از جمله عدم تطابق موضوع با آثار نویسنده و نبود چنین شخصیتی، رد شده‌اند.

۴۳۳. گزینه ۱

تشریح کامل و جامع گزینه ۱:

- **کارل لوویت و فلسفه تاریخ:** کارل لوویت، فیلسوف و مورخ معاصر، به بررسی مسئله معنا در تاریخ پرداخته است. او در آثار خود، به ویژه کتاب "معنا در تاریخ"، به دنبال یافتن معنایی واحد و کلی در جریان پیچیده و گاه آشفته تاریخ است.
- **کتاب معنا در تاریخ:** در این کتاب، لوویت به نقد نظریه‌های مختلف درباره معنا در تاریخ می‌پردازد و در نهایت، نظریه خود را درباره ماهیت تاریخ و چگونگی فهم آن ارائه می‌دهد. او معتقد است که تاریخ، یک جریان خطی و پیش‌رونده نیست، بلکه دارای ابعاد چندگانه و پیچیده است.

دلیل انتخاب گزینه صحیح

- **موضوع کتاب:** عنوان کتاب "معنا در تاریخ" به وضوح نشان می‌دهد که موضوع اصلی این کتاب، جستجوی معنا در جریان تاریخ است. این موضوع، کاملاً با حوزه مطالعاتی کارل لوویت همخوانی دارد.
- **تمرکز بر معنا:** لوویت در آثار خود، به طور ویژه بر مسئله معنا در تاریخ تمرکز کرده است و تلاش می‌کند تا به پرسش‌های بنیادینی مانند "چرا تاریخ رخ می‌دهد؟" و "چه معنایی می‌توان برای رویدادهای تاریخی قائل شد؟" پاسخ دهد.
- **رویکرد فلسفی:** لوویت، با نگرشی فلسفی به تاریخ می‌پردازد و به دنبال یافتن ساختارهای عمیق و بنیادین در جریان تاریخ است. این رویکرد، در کتاب معنا در تاریخ به وضوح دیده می‌شود.

دلایل نادرستی سه گزینه دیگر

۱. **کارل اشمیت:** اشمیت، فیلسوف سیاسی آلمانی، بیشتر به مسائل حقوقی و سیاسی معاصر می‌پردازد و آثار او بیشتر در حوزه فلسفه سیاسی جای می‌گیرند.
۲. **اریک فوگلین:** فوگلین، جامعه‌شناس فرانسوی، بیشتر به مطالعه جامعه‌شناسی دین و عرفان می‌پردازد و آثار او کمتر به مسائل فلسفه تاریخ مربوط می‌شود.
۳. **انکر اشمیت:** اشمیت، فیلسوف آمریکایی، بیشتر به مسائل فلسفه زبان و معرفت‌شناسی می‌پردازد و آثار او کمتر به حوزه تاریخ و فلسفه تاریخ مربوط می‌شود.

نکات کلیدی

- **فلسفه تاریخ:** فلسفه تاریخ، شاخه‌ای از فلسفه است که به مطالعه ماهیت تاریخ، روش‌های مطالعه آن و چالش‌های موجود در این حوزه می‌پردازد.
- **معنا در تاریخ:** یکی از پرسش‌های مهم در فلسفه تاریخ، جستجوی معنا در جریان پیچیده و گاه آشفته تاریخ است.
- **رویکردهای مختلف به تاریخ:** فیلسوفان و مورخان، رویکردهای مختلفی به مطالعه تاریخ دارند و هر کدام به دنبال یافتن پاسخ‌های متفاوتی برای پرسش‌های بنیادین درباره تاریخ هستند.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در پاسخ به سوال مطرح شده، گزینه ۱ (کارل لویوت) به عنوان نویسنده کتاب "معنا در تاریخ" انتخاب شده است. این انتخاب بر اساس تطابق موضوع کتاب با حوزه مطالعاتی لویوت، تمرکز او بر مسئله معنا در تاریخ و رویکرد فلسفی او به این موضوع صورت گرفته است. سایر گزینه‌ها، به دلایل مختلفی از جمله عدم تطابق موضوع با آثار نویسنده و عدم تمرکز بر مسئله معنا در تاریخ، رد شده‌اند.

گزینه ۳) ۴۳۴

تشریح کامل و جامع گزینه ۳:

- **آنتونی گیدنز و نظریه ساختاربندی:** آنتونی گیدنز، جامعه‌شناس و نظریه‌پرداز اجتماعی اهل انگلستان، به دلیل ارائه نظریه ساختاربندی (Structuration Theory) شهرت یافته است. این نظریه، تلاش می‌کند تا شکاف میان دو رویکرد اصلی در جامعه‌شناسی، یعنی رویکرد ساختارگرا و رویکرد کنش‌گر محور را پر کند.
- **نظریه ساختاربندی:** این نظریه، بر تعامل دوجانبه و همزمان بین ساختارها و کنشگران تأکید دارد. به عبارت دیگر، گیدنز معتقد است که ساختارها، کنشگران را شکل می‌دهند و در عین حال، کنشگران نیز با کنش‌های خود، ساختارها را بازتولید یا تغییر می‌دهند. این نظریه، به دنبال درک پویایی و دگرگونی جامعه از طریق تحلیل این تعامل دوطرفه است.

دلیل انتخاب گزینه صحیح

- **مخترع نظریه:** آنتونی گیدنز، به عنوان خالق اصلی نظریه ساختاربندی شناخته می‌شود. او در آثار متعددی به توسعه و تبیین این نظریه پرداخته است.
- **حل مشکل دوگانگی:** نظریه ساختاربندی، با ارائه یک چارچوب تحلیلی جامع، به دنبال حل مشکل دوگانگی ساختار و کنش است که در بسیاری از نظریه‌های جامعه‌شناسی مطرح می‌شود.
- **کاربرد گسترده:** این نظریه، در حوزه‌های مختلف علوم اجتماعی، از جمله جامعه‌شناسی، علوم سیاسی و تاریخ، کاربرد فراوانی یافته است.

دلایل نادرستی سه گزینه دیگر

۱. **ویلفردو پارتو:** جامعه‌شناس ایتالیایی، بیشتر به خاطر نظریه گردش نخبان شناخته می‌شود و به مباحث ساختار و کنش به شکل سیستماتیک نپرداخته است.
۲. **روبرت میخلز:** میخلز، جامعه‌شناس آلمانی، بیشتر به مطالعه احزاب سیاسی و پدیده بوروکراسی می‌پرداخت و نظریه‌ای جامع در مورد رابطه ساختار و کنش ارائه نداده است.
۳. **تالکوت پارسونز:** پارسونز، جامعه‌شناس آمریکایی، یکی از نمایندگان اصلی کارکردگرایی است و در نظریه‌های او، ساختارها نقش تعیین‌کننده‌ای دارند و کنشگران به عنوان عناصری درونی در سیستم اجتماعی دیده می‌شوند.

نکات کلیدی

- **ساختار و کنش:** این دو مفهوم، دو عنصر اصلی در تحلیل هر پدیده اجتماعی هستند. ساختار، به الگوهای ثابت و پایدار در جامعه اشاره دارد و کنش، به رفتارهای فردی و گروهی در جامعه مربوط می‌شود.
- **نظریه‌های جامعه‌شناسی:** نظریه‌های جامعه‌شناسی، تلاش می‌کنند تا به پرسش‌هایی درباره ماهیت جامعه، ساختار آن و چگونگی تغییر آن پاسخ دهند.
- **کاربرد نظریه ساختاربندی:** این نظریه، برای تحلیل پدیده‌های اجتماعی متنوعی، از جمله تغییر اجتماعی، جنبش‌های اجتماعی و نهادهای اجتماعی، کاربرد دارد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در پاسخ به سوال مطرح شده، گزینه ۳ (آنتونی گیدنز) به عنوان ارائه دهنده نظریه ساختاربندی انتخاب شده است. این انتخاب بر اساس نقش اصلی گیدنز در توسعه و تبیین این نظریه و همچنین کاربرد گسترده آن در علوم اجتماعی صورت گرفته است. سایر گزینه‌ها، به دلیل عدم تمرکز بر مسئله ساختار و کنش یا ارائه نظریاتی متفاوت، رد شده‌اند.

گزینه ۲) ۴۳۵

تشریح کامل و جامع گزینه ۲:

- **مکتب فرانکفورت و نقد واقعیت:** مکتب فرانکفورت، یک جریان فکری انتقادی در فلسفه و جامعه‌شناسی است که به بررسی و نقد جامعه مدرن و به ویژه نظام‌های سرمایه‌داری و قدرت می‌پردازد. این مکتب، با تأکید بر نقش ایدئولوژی و قدرت در شکل‌دهی به واقعیت، امکان دسترسی مستقیم به "کنه امر واقع" را زیر سوال می‌برد.
- **چرا رسیدن به کنه امر واقع غیرممکن است؟**

○ **نقش ایدئولوژی:** از نظر فرانکفورتی‌ها، ایدئولوژی‌ها و باورهای حاکم بر جامعه، بر نحوه درک و تفسیر ما از واقعیت تأثیر می‌گذارند. به عبارت دیگر، ما واقعیت را نه به صورت خالص، بلکه از فیلتر ایدئولوژی‌های خود می‌بینیم.

- **قدرت و کنترل اطلاعات:** قدرت‌های حاکم، با کنترل اطلاعات و رسانه‌ها، می‌توانند برداشت ما از واقعیت را شکل دهند و از رسیدن به حقیقت عریان جلوگیری کنند.
- **ماهیت تاریخی و اجتماعی واقعیت:** فرانکفورتی‌ها معتقدند که واقعیت، یک ساختار ثابت و عینی نیست، بلکه یک ساخته اجتماعی و تاریخی است که دائماً در حال تغییر و تحول است.

دلیل انتخاب گزینه صحیح

- **نقد واقع‌گرایی ساده‌انگارانه:** مکتب فرانکفورت، به شدت از هرگونه واقع‌گرایی ساده‌انگارانه که معتقد است می‌توان به یک حقیقت عینی و مطلق دست یافت، انتقاد می‌کند.
- **تأکید بر نقش قدرت و ایدئولوژی:** این مکتب، بر نقش قدرت‌های اجتماعی و ایدئولوژی‌ها در شکل‌دهی به واقعیت تأکید فراوانی دارد و نشان می‌دهد که دسترسی به یک واقعیت بی‌واسطه و خالص تقریباً غیرممکن است.
- **رویکرد انتقادی:** فرانکفورتی‌ها، با رویکردی انتقادی به بررسی جامعه و فرهنگ می‌پردازند و به دنبال افشای ساختارهای پنهانی قدرت و ایدئولوژی هستند.

دلایل نادرستی سه گزینه دیگر

۱. **وین:** مکتب وین، یک جریان فلسفی است که بر منطق و تجربی‌گرایی تأکید دارد. این مکتب، اگرچه به دنبال یافتن یک زبان علمی جهانی است، اما همچنان به امکان شناخت واقعیت عینی اعتقاد دارد.
۲. **رمانتیسم:** رمانتیسم، یک جنبش فرهنگی و هنری بود که بر احساسات، تخیل و فردگرایی تأکید داشت. این جنبش، بیشتر به دنبال کشف حقیقت در درون فرد و طبیعت بود تا در واقعیت عینی.
۳. **پوزیتیویسم:** پوزیتیویسم، یک جریان فلسفی است که بر مشاهده و تجربه مستقیم تأکید دارد و به دنبال یافتن قوانین علمی برای توضیح پدیده‌های طبیعی و اجتماعی است. پوزیتیویست‌ها، اگرچه به امکان شناخت واقعیت عینی اعتقاد دارند، اما ممکن است در برخی موارد به ساده‌انگاری در این زمینه متهم شوند.

نکات کلیدی

- **کنه امر واقع:** به معنای حقیقت عریان و بی‌واسطه درباره یک موضوع با پدیده است.
- **مکتب فرانکفورت:** این مکتب، از مهم‌ترین جریان‌های فکری قرن بیستم است که تأثیر زیادی بر علوم اجتماعی و انسانی داشته است.
- **نقد ایدئولوژی:** نقد ایدئولوژی، یکی از مهم‌ترین موضوعات مورد بحث در مکتب فرانکفورت است.
- **واقعیت اجتماعی:** واقعیت اجتماعی، یک ساختار پویا و پیچیده است که تحت تأثیر عوامل مختلفی، از جمله قدرت، ایدئولوژی و کنش‌های اجتماعی، شکل می‌گیرد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در پاسخ به سوال مطرح شده، گزینه ۲ (فرانکفورت) به عنوان مکتبی که رسیدن به "کنه امر واقع" را غیرممکن می‌داند، انتخاب شده است. این انتخاب بر اساس نقد مکتب فرانکفورت به واقع‌گرایی ساده‌انگارانه، تأکید بر نقش قدرت و ایدئولوژی در شکل‌دهی به واقعیت و رویکرد انتقادی این مکتب صورت گرفته است. سایر گزینه‌ها، به دلایل مختلفی از جمله تأکید بر تجربه و منطق یا تمرکز بر فردگرایی و احساسات، این دیدگاه را ندارند.

در نتیجه، می‌توان گفت که مکتب فرانکفورت، با ارائه یک نقد عمیق از واقع‌گرایی، به ما نشان می‌دهد که دسترسی به یک حقیقت عینی و مطلق، به سادگی امکان‌پذیر نیست و برای درک بهتر از واقعیت، باید به نقش عوامل اجتماعی و تاریخی توجه کنیم.

۴۳۶. گزینه ۴

تشریح کامل و جامع گزینه ۴:

- **الکس کالینیکوس و کتاب ساختن تاریخ:** الکس کالینیکوس، فیلسوف و نظریه‌پرداز سیاسی مارکسیست، به دلیل آثارش در حوزه تاریخ، جامعه‌شناسی و فلسفه سیاسی شناخته شده است. کتاب "ساختن تاریخ" یکی از مهم‌ترین آثار اوست که در آن به بررسی رابطه بین ساختارهای اجتماعی و کنش‌های فردی در شکل‌گیری تاریخ می‌پردازد.
- **موضوع اصلی کتاب:** در این کتاب، کالینیکوس به نقد دیدگاه‌های رایج در مورد رابطه ساختار و کنش می‌پردازد و تلاش می‌کند تا با تلفیق این دو دیدگاه، یک نظریه جامع‌تر برای تحلیل تاریخ ارائه دهد. او معتقد است که ساختارهای اجتماعی، محدودیت‌ها و امکاناتی را برای کنشگران ایجاد می‌کنند، اما در عین حال، کنشگران نیز با انتخاب‌های خود، می‌توانند در تغییر ساختارها نقش داشته باشند.

دلیل انتخاب گزینه صحیح

- **تخصص نویسنده:** کالینیکوس به دلیل مطالعات گسترده‌اش در حوزه مارکسیسم، جامعه‌شناسی تاریخی و فلسفه سیاسی، صلاحیت لازم برای نگارش کتابی در مورد ساختن تاریخ را دارد.
- **موضوع اصلی کتاب:** موضوع اصلی کتاب، یعنی رابطه بین ساختار و کنش، مستقیماً با حوزه مطالعاتی کالینیکوس مرتبط است.
- **رویکرد جامع:** کالینیکوس در این کتاب، با تلفیق دیدگاه‌های مختلف، به ارائه یک نظریه جامع و چندوجهی برای تحلیل تاریخ می‌پردازد.

دلایل نادرستی سه گزینه دیگر

۱. **مایک رازن:** اگرچه مایک رازن نیز در حوزه تاریخ و جامعه‌شناسی فعالیت می‌کند، اما شهرت او به اندازه کالینیکوس نیست و آثارش بیشتر بر روی جنبش‌های اجتماعی و هویت معطوف است.
۲. **کریس هارمن:** کریس هارمن نیز یک نظریه‌پرداز مارکسیست است، اما تمرکز اصلی او بر فلسفه مارکس و اقتصاد سیاسی است.
۳. **آنتونی گیدنز:** آنتونی گیدنز، اگرچه به موضوع ساختار و کنش پرداخته است، اما رویکرد او با رویکرد کالینیکوس متفاوت است و بیشتر بر مفهوم ساختاربندی تأکید دارد.

نکات کلیدی

- **ساختار و کنش:** این دو مفهوم، دو عنصر اصلی در تحلیل هر پدیده اجتماعی هستند. ساختار، به الگوهای ثابت و پایدار در جامعه اشاره دارد و کنش، به رفتارهای فردی و گروهی در جامعه مربوط می‌شود.
- **مارکسیسم و تاریخ:** مارکسیسم، یکی از مهم‌ترین نظریه‌های اجتماعی است که به تحلیل تاریخ از منظر طبقاتی می‌پردازد.
- **نظریه‌های جامعه‌شناسی تاریخی:** این نظریه‌ها، به دنبال درک چگونگی شکل‌گیری و تغییر جوامع در طول تاریخ هستند.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در پاسخ به سوال مطرح شده، گزینه ۴ (الکس کالینیکوس) به عنوان نویسنده کتاب "ساختن تاریخ" انتخاب شده است. این انتخاب بر اساس تخصص کالینیکوس در حوزه تاریخ و جامعه‌شناسی، موضوع اصلی کتاب و رویکرد جامع او در تحلیل تاریخ صورت گرفته است. سایر گزینه‌ها، به دلایل مختلفی از جمله عدم تطابق موضوع با آثار نویسنده و رویکردهای متفاوت، رد شده‌اند.

کتاب ساختن تاریخ، یک اثر مهم در حوزه مطالعات تاریخی و جامعه‌شناسی است که به ما کمک می‌کند تا درک عمیق‌تری از چگونگی شکل‌گیری و تغییر جوامع پیدا کنیم.

گزینه ۴۳۷

تشریح کامل و جامع گزینه ۱:

- **اشپنگلر و نظریه انحطاط تمدن‌ها:** آسبالد اشپنگلر، فیلسوف آلمانی، در کتاب مشهور خود "انحطاط مغرب زمین"، نظریه‌ای بدیع درباره تاریخ تمدن‌ها ارائه می‌دهد. او معتقد است که تمدن‌ها مانند موجودات زنده‌ای هستند که دوره‌هایی از رشد، بلوغ و سپس زوال را می‌گذرانند.
- **نقد نظریه خطی تاریخ:** اشپنگلر به شدت از نظریه خطی تاریخ که بر اساس آن تاریخ به عنوان یک روند پیوسته و پیشرونده تلقی می‌شود، انتقاد می‌کند. به نظر او، این نظریه، که ریشه در تفکر روشنگری دارد، قادر به توضیح پیچیدگی‌ها و تنوع تمدن‌های مختلف نیست.
- **نظریه چرخه‌ای تاریخ:** اشپنگلر در مقابل نظریه خطی، نظریه‌ای چرخه‌ای از تاریخ ارائه می‌دهد. او معتقد است که هر تمدن دارای یک روح مشخص و منحصر به فرد است که به تدریج رشد کرده و سپس به زوال می‌رود. این چرخه زوال و تولد، یک روند تکرارشونده در تاریخ است.

دلیل انتخاب گزینه صحیح

- **نقد مستقیم اشپنگلر:** اشپنگلر در کتاب خود، به صراحت به نقد نظریه خطی تاریخ می‌پردازد و آن را ناکافی برای توضیح پیچیدگی‌های تاریخ تمدن‌ها می‌داند.
- **تاکید بر تفاوت تمدن‌ها:** اشپنگلر معتقد است که هر تمدن دارای یک سرنوشت منحصر به فرد است و نمی‌توان آن‌ها را در قالب یک روند خطی واحد تحلیل کرد.
- **رویکرد فرهنگی به تاریخ:** اشپنگلر، تاریخ را نه به عنوان یک علم اجتماعی، بلکه به عنوان یک پدیده فرهنگی در نظر می‌گیرد و بر اهمیت عوامل فرهنگی در شکل‌گیری و زوال تمدن‌ها تأکید می‌کند.

دلایل نادرستی سه گزینه دیگر

۱. **تکامل:** اگرچه نظریه تکامل در زیست‌شناسی، یک روند خطی و پیشرونده را نشان می‌دهد، اما اشپنگلر این نظریه را به تاریخ تمدن‌ها تعمیم نمی‌دهد. او معتقد است که تمدن‌ها دارای چرخه‌های زندگی و مرگ هستند و لزوماً به سمت پیشرفت خطی حرکت نمی‌کنند.
۲. **دوری:** نظریه دوری، بیشتر در ارتباط با فلسفه و کیهان‌شناسی است و به بازگشت پدیده‌ها به حالت اولیه اشاره دارد. اگرچه این نظریه با ایده چرخه‌ای بودن تاریخ در اندیشه اشپنگلر همخوانی دارد، اما به اندازه نظریه خطی، مورد انتقاد مستقیم او قرار نگرفته است.
۳. **گذشته‌گرایی:** گذشته‌گرایی، به معنای تأکید بر اهمیت گذشته در تفسیر حال و آینده است. اشپنگلر نیز به اهمیت گذشته در فهم تمدن‌ها اعتقاد دارد، اما او گذشته‌گرایی را به معنای تکرار ساده رویدادهای تاریخی نمی‌داند.

نکات کلیدی

- **نظریه خطی تاریخ:** این نظریه، بر اساس باور به پیشرفت مداوم و خطی انسانیت است.
- **نظریه چرخه‌ای تاریخ:** این نظریه، بر اساس باور به تکرار دوره‌های رشد و زوال در تاریخ تمدن‌ها است.
- **انحطاط:** به معنای زوال و افول تدریجی است.

• تمدن: به یک جامعه پیچیده و سازمان‌یافته اشاره دارد که دارای فرهنگ، هنر، علم و فناوری خاص خود است.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در پاسخ به سوال مطرح شده، گزینه ۱ (خطی) به عنوان فرضیه‌ای که اشیانگر به شدت از آن انتقاد می‌کند، انتخاب شده است. اشیانگر با ارائه نظریه چرخه‌ای تاریخ، به جای نظریه خطی، به دنبال ارائه یک تفسیر جامع‌تر و واقع‌بینانه‌تر از تاریخ تمدن‌ها است.

۴۳۸. گزینه ۴)

تشریح کامل و جامع گزینه ۴:

تبیین کارکردی، روشی در علوم اجتماعی، به ویژه جامعه‌شناسی، است که در آن پدیده‌ها و نهادهای اجتماعی بر اساس کارکردها و پیامدهایی که برای سیستم اجتماعی دارند، تفسیر می‌شوند. به عبارت دیگر، این روش تلاش می‌کند تا نشان دهد که چرا یک پدیده خاص در جامعه وجود دارد و چه نقشی در حفظ و بقای نظام اجتماعی ایفا می‌کند.

دلیل انتخاب گزینه صحیح:

- تمرکز بر پیامدها: کلید اصلی تبیین کارکردی، تمرکز بر پیامدهای مثبت یا منفی یک پدیده برای سیستم اجتماعی است. این روش به دنبال یافتن کارکردهای آشکار و پنهان پدیده‌ها است.
- سیستم اجتماعی به عنوان یک کل: تبیین کارکردی، جامعه را به عنوان یک سیستم پیچیده می‌بیند که اجزای آن با هم در تعامل هستند و هر جزء، نقشی در حفظ تعادل سیستم ایفا می‌کند.
- تبیین مبتنی بر هدف: این روش، به دنبال یافتن هدفی برای وجود پدیده‌ها است، حتی اگر این هدف به صورت آگاهانه توسط افراد در نظر گرفته نشده باشد.

دلایل نادرستی سه گزینه دیگر:

۱. تبیینی قانون‌مند و تعمیمی با مدل فراگیر از پدیده‌ها ارائه می‌دهد: این گزینه بیشتر به روش‌های کمی و آماری شباهت دارد تا تبیین کارکردی. تبیین کارکردی به دنبال کشف قوانین کلی نیست، بلکه به دنبال فهم نقش پدیده‌ها در یک سیستم خاص است.
 ۲. علل و عوامل یک پدیده را مورد توجه قرار می‌دهد: این گزینه بیشتر به روش‌های علی اشاره دارد. در حالی که تبیین کارکردی نیز به علل توجه می‌کند، اما تمرکز اصلی آن بر پیامدها و کارکردها است.
 ۳. رابطه میان بخش‌ها و کل‌ها را تبیین می‌کند: این گزینه تا حدی درست است، زیرا تبیین کارکردی به دنبال درک رابطه بین اجزای مختلف یک سیستم اجتماعی است. اما این گزینه به تنهایی برای تعریف تبیین کارکردی کافی نیست، زیرا این روش به طور خاص بر پیامدهای مثبت یا منفی اجزا برای کل سیستم تمرکز دارد.
- نکته‌های کلیدی:

- کارکرد: به معنای نقش و تأثیری است که یک پدیده در حفظ و بقای سیستم اجتماعی دارد.
- سیستم اجتماعی: به مجموعه‌ای از اجزا و روابط بین آن‌ها گفته می‌شود که به عنوان یک کل عمل می‌کنند.
- تبیین کارکردی: روشی برای تحلیل پدیده‌های اجتماعی است که بر اساس پیامدهای آن‌ها برای سیستم اجتماعی صورت می‌گیرد.
- کارکرد آشکار: کارکردی است که به طور آشکار و عمدی برای یک پدیده در نظر گرفته می‌شود.
- کارکرد پنهان: کارکردی است که به طور ناخودآگاه و غیرعمدی برای یک پدیده رخ می‌دهد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری:

تبیین کارکردی، یک ابزار قدرتمند برای تحلیل پدیده‌های اجتماعی است که به ما کمک می‌کند تا درک عمیق‌تری از چگونگی کارکرد سیستم‌های اجتماعی پیدا کنیم. این روش با تمرکز بر پیامدهای پدیده‌ها، به ما امکان می‌دهد تا نقش آن‌ها در حفظ و بقای جامعه را بهتر درک کنیم.

نکات مهم در مورد تبیین کارکردی:

- نقدها: تبیین کارکردی نیز مانند هر روش دیگری، دارای نقدهایی است. برخی از منتقدان معتقدند که این روش بیش از حد به حفظ وضع موجود توجه می‌کند و به تغییرات اجتماعی بی‌توجه است.
- کاربردها: تبیین کارکردی در حوزه‌های مختلفی مانند جامعه‌شناسی، انسان‌شناسی و علوم سیاسی کاربرد دارد.
- محدودیت‌ها: تبیین کارکردی تنها یکی از روش‌های تحلیل پدیده‌های اجتماعی است و نمی‌تواند به تنهایی برای توضیح همه پدیده‌ها استفاده شود.

۴۳۹. گزینه ۲)

تشریح کامل و جامع گزینه ۲:

نظریه توین‌بی درباره حرکت تاریخ را می‌توان در جریان اندیشه‌های دوری مدرن قرار داد. این به معنای آن است که توین‌بی، برخلاف دیدگاه‌های خطی که تاریخ را به عنوان یک روند پیوسته و پیشرونده می‌بینند، معتقد است تاریخ تمدن‌ها دارای چرخه‌هایی است که تکرار می‌شوند. با این حال، این چرخه‌ها به شکل مدرن و پیچیده‌تری نسبت به دیدگاه‌های دوری قدیم تعریف می‌شوند.

- دلایل نادرستی سه گزینه دیگر:**

- نکته های کلیدی:

- ### جمع‌بندی و نتیجه‌گیری:

۴۴۰. گزینه (۴)

تشریح کامل و جامع گزینہ ۴:

- نظریه محرومیت نسبی به عنوان یکی از مهم‌ترین نظریه‌ها در تحلیل انقلاب‌ها و جنبش‌های اجتماعی شناخته می‌شود. این نظریه بیان می‌کند که افراد زمانی به انقلاب یا اعتراض دست می‌زنند که احساس کنند نسبت به گروه‌های اجتماعی دیگر محروم هستند. یعنی زمانی که افراد به این نتیجه برسند که وضعیت آن‌ها نسبت به دیگران عادلانه نیست و می‌توانند وضعیت بهتری داشته باشند، احتمال وقوع انقلاب یا اعتراض افزایش می‌یابد.
- رابرت گر یکی از مهم‌ترین نظریه‌پردازان این مفهوم است. او در کتاب مشهور خود با عنوان "چرا انسان‌ها شورش می‌کنند؟" به طور مفصل به بررسی این نظریه پرداخته است. گر معتقد است که محرومیت نسبی، زمانی به نارضایتی و در نهایت به شورش منجر می‌شود که افراد احساس کنند دستیابی به وضعیت بهتر امکان‌پذیر است.

دلیل انتخاب گزینه صحیح:

- **توسعه نظریه:** رابرت گر بیش از هر فرد دیگری به توسعه نظریه محرومیت نسبی پرداخته و آن را به عنوان یک ابزار مهم برای تحلیل انقلاب‌ها و جنبش‌های اجتماعی معرفی کرده است.
- **تمرکز بر احساس محرومیت:** گر به طور خاص بر احساس محرومیت نسبی افراد تأکید می‌کند و نشان می‌دهد که این احساس چگونه می‌تواند به انگیزه‌ای برای تغییر تبدیل شود.
- **شرایط لازم برای وقوع شورش:** گر شرایط لازم برای وقوع شورش بر اساس نظریه محرومیت نسبی را به طور دقیق مشخص کرده است.

دلایل نادرستی سه گزینه دیگر:

۱. **ساموئل هانتینگتون:** هانتینگتون بیشتر به نظریه برخورد تمدن‌ها معروف است و سهم‌چندانی در توسعه نظریه محرومیت نسبی نداشته است.
۲. **چارلز تیلی:** تیلی نیز نظریه‌پرداز مهمی در حوزه انقلاب‌ها و جنبش‌های اجتماعی است، اما تمرکز اصلی او بر عوامل ساختاری و نهادی است و کمتر به احساسات فردی مانند محرومیت نسبی می‌پردازد.
۳. **بیتریم سوروکین:** سوروکین یک جامعه‌شناس روسی-آمریکایی بود که به مطالعه تغییرات اجتماعی و فرهنگی می‌پرداخت. اگرچه او نیز به موضوع نابرابری و نارضایتی اجتماعی پرداخته است، اما سهم او در توسعه نظریه محرومیت نسبی به اندازه‌گر نبوده است.